
Orzeczenie Sądu Najwyższego z 13.III.1961 r.

Palestra 6/6(54), 62-64

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OD REDAKCJI

W związku z artykułem Aleksandra Kunickiego pt. „Uznanie sprekludowanej wierzytelności”, zamieszczonym w nrze 3—4 „Palestry” z 1962 r., przedrukujemy poniżej orzeczenie Sądu Najwyższego z dn. 13.III.1961 r. w sprawie 2 CR 45/60, omówione przez autora w powyższym artykule.

Redakcja

ORZECZENIE SĄDU NAJWYŻSZEGO Z 13.III.1961 R.

(2 CR 45/60)

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa „Konfekcji Artystycznej” Spółdz. Przem. Lud. i Art. przeciwko Celinie N. o zapłatę kwoty 14 133 zł 93 gr, po rozpoznaniu rewizji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego dla m. Ł. z 29.IX.1959 r.,

uchylił zaskarżony wyrok w części oddalającej powództwo o zesądzenie kwoty 5 460 zł 69 gr z 8% od 1.V.1954 r. oraz w części orzekającej o kosztach procesu; przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Wojewódzkiemu dla m. Ł. do ponownego rozpoznania; poza tym rewizję oddalił.

U z a s a d n i e n i e

Powodowa Spółdzielnia, żądając zesądzenia od pozwanej łącznej kwoty 14 133 zł 93 gr, twierdziła, że pozwana, zatrudniona u powódki w charakterze referentki plac, sporządzała fałszywe listy wypłat, pobierała na nie pieniądze na wypłatę i w ten sposób przywłaszczyła sobie kwotę 5 460 zł 69 gr. Prócz tego pozwana wyrządziła powódce dalszą szkodę w kwocie 9 356 zł 43 gr przez to, że wypłaciła pracownikom powódki zasiłki chorobowe w wysokości wyższej od należnej w myśl przepisów.

Sąd Wojewódzki oddalił powództwo ustalając, że pozwana nie dopuściła się czynu niedozwolonego, może zatem odpowiadać tylko z mocy art. 239 k.z. Ponieważ stosunek pracy ustał z dniem 31.III.1953 r., a pozew wniesiono dopiero 8.IX.1954 r., przeto dochodzone roszczenia uległy prekluzji z art. 473 k.z. Pozwana uznała wprawdzie roszczenia w kwocie 5 460 zł 69 gr, nastąpiło to jednak już po upływie rocznego terminu prekluzyjnego, wobec czego zdaniem Sądu Wojewódzkiego uznanie to pozbawione jest znaczenia.

Powódka zaskarżyła wyrok w całości. Skarżąca zarzuciła w rewizji sprzeczność z materiałem sprawy ustalenia, w myśl którego pozwana nie dopuściła się czynu niedozwolonego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oddalenie powództwa, jeśli chodzi o kwotę 9 356 zł 43 gr, jest prawidłowe. Szkoła w tej wysokości powstała według twierdzeń pozwu przez to, że pozwana obliczała zasiłki chorobowe w nie należnej wysokości. To naruszenie obowiązków było przedmiotem postępowania karnego, jednakże nie doprowadziło do skazania, lecz do uniewinnienia od tego zarzutu. Materiał zebrany w sprawie karnej,

jak również w niniejszej sprawie, nie świadczy, wbrew odmiennemu stanowisku skarżącej, o tym, by pozwana kwotą powyższą przywłaszczyła sobie, by działała w znowie z pracownikami lub by w inny sposób aniżeli przez niedbalstwo w pracy wyrządziła powodce szkodę. W tych warunkach Sąd Wojewódzki miał dostateczną podstawę do odrzucenia czynu niedozwolonego, a tym samym trafnie zastosował przepis art. 473 k.z.

Natomiast uzasadniona jest rewizja, jeśli chodzi o roszczenie w kwocie 5 460 zł 69 gr. Wprawdzie i co do tej szkody wniosek Sądu Wojewódzkiego, iż szkoda ta nie powstała z czynu niedozwolonego, jest zgodny z materiałem sprawy, jednakże mimo to przepis art. 473 k.z. został naruszony.

Pozwana, jak to wynika z dołączonego do akt dokumentu, złożyła 3.V.1954 r. pisemne oświadczenie następującej treści: „Niniejszym stwierdzam, że po dokonanym rozliczeniu z głównym księgowym ob. K., dłużna jestem z tytułu do wypłaty zasiłków rodzinnych kwotą 5 460 zł 69 gr, którą to kwotę uznaję, stwierdzając zarazem, że obliczenie tej kwoty jest zgodne ze stanem faktycznym, i obowiązuję się kwotą tę spłacić w ratach miesięcznych począwszy od 5.V.1954 r. po 685 zł 19 gr”. Niesporne jest w sprawie, że powódka przyjęła to oświadczenie pozwanej do wiadomości.

Sąd Wojewódzki, rozważając powyższe oświadczenie pozwanej, uznał je za pozbawione znaczenia, ponieważ nastąpiło ono po upływie roku od ustania stosunku pracy. Sąd Wojewódzki powołał się przy tym na orzeczenie S.N. z 7.XII.1957 r. 1 CR 659/56, ogłoszone w OSN zeszyt III z 1958 r., poz. 84. Pogląd Sądu Wojewódzkiego jest nietrafny.

Sąd Wojewódzki nie ustalił, by dochodzone roszczenie powódki w kwocie 5 460 zł 69 gr nie powstało w ogóle. Jeżeli zatem powstało, to nie wygasło ono z chwilą upływu terminu zawitego z art. 473 k.z., lecz uległo przemianom na zobowiązanie naturalne (art. 131 pkt 1 k.z.).

Zapłata zobowiązania naturalnego nie jest nienależnym świadczeniem. Dłużnik, który zapłacić, nie może żądać zwrotu. Wynika to wyraźnie z art. 131 k.z. Prócz tego zobowiązania naturalne, jeżeli szczególny przepis inaczej nie stanowi (np. 610 § 2 k.z.), mogą być przedmiotem umowy, uznania lub ocnowienia. Nie istnieje w naszym prawie norma, która by nie pozwalała na zobowiązanie się do zapłaty wierzytelności sprekludowanej. Zawarcie takiej umowy jest dopuszczalne, a stosownie do jej treści może ona być uznaniem, ugodą lub ocnowieniem. Przedstawiona wyżej treść umowy z 3.V.1954 r. wskazuje na zawarcie ugody, a objęte nią zobowiązanie nie jest już zobowiązaniem naturalnym, lecz zobowiązaniem normalnym o pełnych skutkach prawnych. Gdyby w umowie zawartej przez strony 3.V.1954 r. nie było wzajemnych ustępstw, należałoby ją zakwalifikować jako uznanie sprekludowanego roszczenia, z mocy którego zobowiązanie naturalne uległo przemianom na zobowiązanie w pełni wymuszalne.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z 7.XII.1957 r. 1 CR 659/56, na które powołał się Sąd Wojewódzki, nie stoi w sprzeczności z powyższym poglądem. Dotyczy ono tak zwanego uznania niewłaściwego, tj. czysto faktycznego uznania, a nie uznania będącego czynnością prawną. Uznanie, o które w sprawie niniejszej chodzi, jest niewątpliwie uznaniem właściwym, wynikającym z czynności prawnej.

Nie wymaga w niniejszej sprawie rozważenia kwestia, czy sprekludowane a następnie uznane lub ugodzone roszczenie z umowy o pracę podlega dalej ter-

minowj zawitemu rocznemu liczonemu od dnia przewidzianego w uznaniu lub ugodzie jako dnia zapłaty, czy też prekluzja nie wchodzi już w rachubę, lecz przedawnienie. Pozew bowiem wniesiono w takim terminie, że w razie przyjęcia którejkolwiek z tych ewentualności nie jest on spóźniony.

W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok w części dotyczącej kwoty 5 460 zł 69 gr ulega uchyleniu w celu ponownego rozpoznania sprawy (art. 384 k.p.c.). Sąd Wojewódzki zbada między innymi twierdzenia pozwanej zawarte w odpowiedzi na pozew, w której pozwana uchyliła się od skutków prawnych oświadczenia woli z 3.V.1954 r., powołując się na bezprawną groźbę ze strony prezesa powodowej Spółdzielni. Zbadać również należy, jaką kwotę pozwana wpłaciła na poczet należności, co do której wyrok uchylono.